

KIRLANGIÇLAR 1930

Mahmut Yesari 1895-1945

KİŞİLER

Bahir Vecdi Adada sakin bir yaşam süren Vecdi, zengin olmasının yanında hastalık derecesinde titiz bir kişiliğe sahiptir. Adanın sakin yaşamına sorgulamadan adapte olmuştur. Ancak onun zenginliğinden faydalanmak isteyen Şaduman'la tanışınca hayatı değişecektir. Şaduman ve Süreyya'nın peşinden İstanbul'a sürüklenecek ve derin bir karakter dönüşümünü deneyimleyecektir.

Şaduman Zengin erkekleri dolandırmayı bir iş gibi düzenli olarak sürdüren Şaduman, arkadaşı Süreyya'yla birlikte Vecdi'yi tuzağa düşürmeye çalışır. Onu önce kendisine aşık edecek, sonra da peşinden İstanbul'a sürükleyerek şehrin gösterişli yaşamını fırsat bilerek parasını yiyecektir. Ancak Vecdi'nin umduğundan daha derin bir karakter dönüşümü yaşamasıyla planları suya düşer.

Süreyya Şaduman'ın yakın arkadaşıdır. Vecdi'yi tuzağa düşürme planını yapan ve Şaduman'ı buna ikna eden kişidir. Vecdi'yi kandırmak için Şaduman'ın ağabeyi rolünü oynar. Yaptığı plan ilkin yolunda gitse de, Şaduman yalnız kaldığında işler karışacaktır.

Mürvet Şaduman'ın İstanbul'dan arkadaşıdır. Tıpkı Şaduman gibi bir para yiyicidir. Vecdi'yle tanıştıktan sonra onu Şaduman'ın elinden alarak birlikte yaşamaya başlar. Ancak şehir hayatı içerisinde kendisinden geçmiş olan Vecdi'nin aç gözlülüğü, Mürvet'in de planlarını boşa çıkaracaktır.

ÖYKÜ

Bahir Vecdi Şaduman'la tanışır Kırlangıçların adaya göç ettikleri mevsimde Bahir Vecdi, her zamanki gibi yanında hizmetçileriyle adanın merkezine, kahve içmeye inmiştir. Onu uzaktan gören Süreyya, Vecdi'nin nasıl bir karaktere sahip olduğunu Şaduman'a anlatır. Vecdi'nin kadınlara düşkün olmasına rağmen, çekingen ve titiz bir karaktere sahip olduğu herkesçe bilinmektedir. Süreyya, zengin bir adam olan Vecdi'den faydalanmak için Şaduman'ı ikna eder. Böylece Şaduman ve Süreyya, Vecdi'ye yaklaşma ve onu tuzağa düşürme planı yaparlar. Bu plan uyarınca Şaduman, tıpkı Vecdi gibi titiz bir kadın rolü yaparak Vecdi'nin bulunduğu kahveye girer ve onun çevresinde dolanır. Süreyya da Şaduman'ın ağabeyi rolünü oynayacaktır. Vecdi, Şaduman'ı görür görmez ondan hoşlanır ve titiz oluşunu takdir eder. Şaduman'ın Vecdi'ye iyice yaklaşması ve onu teşvik etmesi sonucunda ikili arasında bir muhabbet başlar. Bu sırada Süreyya kahveden uzaklaşmıştır. Geri döndüğünde Vecdi, Şaduman'ın rahat tavırlarından güç bulup onunla samimiyeti ilerletmiştir. Bunu fırsat bilerek Şaduman ve Süreyya'yı köşküne davet eder. Böylece Vecdi, kurulan tuzağa düşmüştür.

Şaduman Vecdi'yi baştan çıkarır Tanışmadan bu yana Şaduman her gün Vecdi'nin köşküne gelmektedir. Bu ziyaretler sırasında Vecdi Şaduman'a bahçesini gezdirir. Vecdi'ye daha da yaklaşma planı uyarınca Şaduman, bu ziyaretlerden birinde bayılma numarası yapar. Vecdi'yle baş başa kalmıştır. Şaduman'ın kendisine gelmesi için her şeyi yapan Vecdi, ardından çıldırmış gibi Şaduman'ın üzerine atılır ve ona yaklaşmak ister. Önceden çekingen bir tip olan Vecdi, artık baştan çıktığı için teklifsizce Şaduman'a yaklaşmaktadır. Şaduman'la çok sık evde yalnız kalan Vecdi onu bir yere bırakmak istemez. Kısa bir süre sonra Şaduman ve Süreyya bu durumdan rahatsız olmaya başlarlar, zira çevredeki insanların kurdukları dolandırıcılık planını anlayacaklarından korkmaktadırlar.

Vecdi'yi İstanbul'a sürükleme planı Süreyya ve Şaduman, artık adada kalmak istemezler nitekim Vecdi'nin taşkınlıklarının olay çıkaracağından korkarlar. Bu nedenle yeni bir plan yaparak Vecdi'yi İstanbul'a sürüklerler. Bu plana göre Şaduman, ağabeyi olarak tanıttığı Süreyya'dan çekindiği için İstanbul'a gitmek zorunda olduğunu söyleyerek Vecdi'den kendisini takip etmesini ister. Şaduman'a gittikçe bağlanmış olan Vecdi bu teklifi kabul eder. Süreyya ve Şaduman vapura binerek İstanbul'un yolunu tutarlar. Arkalarından Vecdi onları takip etmektedir. İkilin planı, Vecdi'yi İstanbul hayatına alıştıran onun parasını yemektir.

Vecdi İstanbul hayatına alışır Vecdi İstanbul'a gelip bir otele yerleşir. Şaduman'la sevgili hayatı yaşamaya başlar. Ada yaşamından sonra İstanbul'a gelince karakteri dönüşüme uğrar. İstanbul'daki eğlenceli hayattan gözleri kamaşır ve eski durgun yaşamını sorgulamaya başlar. Şaduman'la birlikte Beyoğlu'nun çeşitli mekânlarında takılmaya başlamıştır. Alkole de alışır ve sık sık içmeye başlar. Kısa bir zaman içerisinde Beyoğlu'ndaki diğer dolandırıcılar ve para yiyiciler Vecdi'ye dikkat kesilmeye başlar. Şaduman, avcunun içine aldığı Vecdi'nin kaçmasından korkmaktadır ve bu hususta büyük dikkat göstererek onu korumaya çalışır.

Vecdi'nin çapkınlıkları Şehir hayatına bir anda atılan Vecdi iyice sapıtarak gözünü çevredeki diğer kadınlara dikmeye başlar. Bir gece Şaduman'la gittiği bardaki kadının ismini soracak kadar ileri gider. Şaduman Vecdi'nin çapkınlığından giderek daha çok korkmaya başlar. Vecdi artık Şaduman'dan ayrı, tek başına da zaman geçirmeye başlamıştır. Bu sırada Şaduman'ın arkadaşı Mürvet'le tanışır. Mürvet de Şaduman gibi bir para yiyicidir. Vecdi daha buluştuğu ilk günden Mürvet'e otele gitmeyi teklif eder. Mürvet ilkin kendini ağırdan satmaya çalışsa da Vecdi'nin teklifini kabul eder. Vecdi, Mürvet'e aşık olduğunu söyler. O günden sonra artık Mürvet'le birlikte yaşamaya başlamıştır.

Şaduman Vecdi'yi kaybeder Vecdi, Mürvet'le birlikte ortalıktan kaybolmuştur. Beraber bir eve yerleşmişler ve çevreden uzaklaşmışlardır. Şaduman, Vecdi'yi kaybettiği için çok telaşlanmıştır. Her yerde onu aramaya başlar. Mürvet'le ortak arkadaşlarının hepsini arayarak nerede olduklarını öğrenmeye çalışır ancak hiçbir yerden bilgi alamaz. Şaduman, önce yalnızca oyun oynadığı Vecdi'ye şimdi aşık olduğunu fark eder. Ancak artık Vecdi'yi elinden kaçırdığını düşünmektedir.

Vecdi Mürvet'ten sıkılıp Şaduman'a geri döner Mürvet ve Vecdi şehirden uzakta bir eve yerleşmişlerdir. Her şey yolunda giderken Mürvet, Vecdi'yi elinden kaçırmamak için onunla evlenmek istediğini söyler. Bu tekliften sonra Vecdi, üzerinde bir sorumluluk hissetmeye başlar. Ne istediğini bilmeyen bir adam olarak ilişki yaşadığı kadınlardan kısa bir süre sonra sıkılmaktadır. Mürvet'in kıskançlığına başlaması üzerine tekrar Şaduman'ı düşünmeye başlar. Mürvet'in evlilik teklifi, bardağı taşıran son damla olmuştur. Bunun üzerine Vecdi, gizlice Mürvet'le yaşadığı evden kaçar ve soluğu Şaduman'ın evinde alır. Şaduman Vecdi'nin geri dönmesine çok sevinir ve artık hiç ayrılmayacaklarını düşünmektedir.

Vecdi'nin adaya dönüşü Vecdi Şaduman'a geri döndüğünden beri sessiz, sakin bir yaşam sürmeye başlamıştır. Bu süreç içerisinde yaptıklarını ve yaşadığı karakter dönüşümünü düşünür. Şaduman, düşünceli görünen Vecdi'nin durumundan endişelenmektedir. Zira bir erkeğin düşünceli olmaya başladığı anda sevgilisini terk etmeye yatkın olduğunu bilmektedir. Vecdi Beyoğlu'nda gezindiği sıradan bir günde, adadaki özel doktoruna rastlar. Doktor Vecdi'yi görünce durumuna çok şaşır zira önceden çok titiz olan, yediğine içtiğine dikkat eden bu sağlıklı insan, şimdi zayıflamış ve hasta bir görünüm kazanmıştır. Bunun üzerine doktor, mevsimine göre göç eden kırlangıçları örnek göstererek Vecdi'ye adaya dönmesini teklif eder. Zira artık Beyoğlu'nda eğlence dönemi de bitmiş, sakinlik dönemi başlamıştır. Vecdi doktorun haklı olduğuna kanaat getirir ve Şaduman'a haber vermeden adaya geri döner. Aklında Şaduman, Mürvet ve İstanbul'da yaşadığı gösterişli hayat vardır.

TEMALAR

Karakter dönüşümü Romanın ana teması, Vecdi'nin yaşadığı karakter dönüşümünün analizidir. Nitekim ada hayatı yaşayan Vecdi titiz ve durgun bir karaktere sahipken, Şaduman'la tanışıp İstanbul'a gider gitmez ciddi bir karakter dönüşümü yaşayarak çapkın ve yerinde duramayan bir tipe evrilmiştir. Bu bağlamda romanın yazarı, öncesinde sıkı bir titizlik ve durgunluk içerisinde yaşayan insanların bir anda gösterişli bir yaşamla karşılaştıklarında yaşayacakları patlamayı roman boyunca okuyucuya sorgular.

Dolandırıcılık Romanın ikincil önemdeki teması, dolandırıcılıktır. Zira Vecdi'nin zengin ve mülayim oluşunu fırsat bilen dolandırıcılar bunu fırsat bilerek çevresine üşüşmüşlerdir. Dahası onu adadaki sakin yaşamından kopararak, şehir hayatının içine çekmişlerdir. Sonrasında dolandırıcılar arasında bir yarış başlar. Bu açıdan roman, dolandırıcılık temasını ve bu tema dahilindeki ilişkiler ağını başarıyla gözler önüne sermiştir.

KARAKTER ANALİZİ

Vecdi (Dengesiz)

Karakter Vecdi davranışlarında ölçsüz, dengesiz bir karakter yapısına sahiptir. Ada yaşamı boyunca aşırı bir şekilde titizken, Şaduman'la tanışıp İstanbul'a gittiğinde kadın düşkünü, pervasız bir hovardaya dönüşür. Bu açıdan karakter yapısı itibarıyla dengesiz davranışlarda bulunur ve ani dönüşümlere uğrar.

Aktivite Varlıklı bir adam olan Vecdi, ada yaşamı süresince köşkünün bahçesindeki bitkilerle ilgilenmektedir. Botaniğe aşırı titiz bir tutumla ilgi duymaktadır. Ancak İstanbul'a gittiğinde kendisini hovardalığa verir ve tek uğraşı, farklı kadınlarla birlikte olup gönül eğlendirmek olur.

ÖRNEK ANILAR

Dengesiz Şaduman, Vecdi'yle ilk tanıştığında onun titiz bir karakterken, İstanbul'a geldikten sonra davranışlarındaki dengesiz değişimi hayretle karşılar. "Şaduman, hayretinden çıldırarak gibi oluyordu. Bu adamın, bu kadar az zamanda değişivermesi mümkün müydü? Kendi su bardağını her içişinde sabunlu sıcak su ile gıcır gıcır yıkatan titiz küçük bey, şimdi hiç danışmadan karşısındakinin kadehini alıp içiyordu. Artık bir şeyden öğrenmiyordu. Aynı zamanda küstah, cüretkâr olmuştu."

Şaduman (Dolandırıcı)

Karakter Süreyya ile birlikte çalışan Şaduman, dolandırıcılık konusunda usta olan bir karakterdir. Vecdi'yi görür görmez onu tuzağa düşürmek için rol yapmaya başlamıştır. Vecdi'nin beğeneceği türden titiz bir karakter rolüne ustalıklıla bürünerek onu kendisine aşık etmeyi başarır.

Aktivite Şaduman bir para avcısıdır. Zengin erkekleri baştan çıkararak onları dolandırmayı kendisine meslek edinmiştir. Vecdi'yi kendisine aşık ettikten sonra onu İstanbul'a sürüklemiştir ve çeşitli mekânlara götürerek dolandırmakla meşguldür.

ÖRNEK ANILAR

Dolandırıcı Şaduman, arkadaşı Süreyya ile birlikte Vecdi'yi dolandırma planını yapar. Bu plan uyarınca bütün dolandırıcılık maharetlerini sergilemek zorundadır. "Süreyya ile Şaduman'ın vaziyetleri hakikatten nazik ve hayli maharete muhtaçtı. Hem masum rolü yapmak, hem de ateşlemek, hız vermek, değme ustaların harcı değildi."

Süreyya (Fırsatçı)

Karakter Süreyya Vecdi'yi görür görmez onu tuzağa düşürme fırsatını kaçırmak istemeyen, fırsatçı bir karakterdir. Dolandırma planını yapan ve bu plana Şaduman'ı ikna eden Süreyya olmuştur. Planın bütün adımlarını incelikle düşünüp bu işten kâr etmeyi kafasına koyduğu gibi Şaduman'ı da bu işe teşvik etmeyi başarmıştır.

Aktivite Süreyya meslek olarak dolandırıcılıkla meşguldür. Vecdi gibi zengin fakat saf tipleri tuzağa düşürüp onları dolandırmakla uğraşmaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Fırsatçı Süreyya, Vecdi'yi görür görmez onu dolandırma fırsatını düşünür ve sinsi bir plan yapar. Tek düşündüğü şey elde edeceği kârdır. Bu hususta Şaduman'ı ikna etmeye uğraşır. İhtiyaç olduğunda Şaduman'dan zümrüt yüzüğünü satmasını ister zira bu büyük fırsat kaçmamalıdır. "Ben, seni akıllı sanırdım. Yalnız yüzük değil, kulaklarındaki inci küpeleri de feda edersen ne olur? Ne ziyan edersin? Bu işte kaç misli kâr var, anlıyor musun?"

Mürvet (Kurnaz)

Karakter Mürvet, tıpkı Şaduman gibi bir dolandırıcı olmasının yanında, daha kurnaz bir karakter yapısına sahiptir. Vecdi'yle tanıştığında onu Şaduman'ın elinden alarak kendine bağlı hâle getirmiştir. Şaduman'dan ve arkadaş çevresinden uzaklaşarak, kurnazca Vecdi'yi elinde tutmaya çalışmıştır.

Aktivite İstanbul'da zengin ve saf erkekleri avlayan dolandırıcılardan birisidir. Şaduman'ın yakın çevresinden olan Mürvet, Vecdi gibi zengin bir erkeği eline düşürdükten sonra onunla evlenmek için çabalamaktadır.

ÖRNEK ANILAR

Kurnaz Şaduman, Mürvet ve Vecdi'yi her yerde arasa da bulamamaktadır. Ortak arkadaşları olan Sabriye'ye danışıp Mürvet'i bulmak konusunda yardım ister ancak kurnazca plan yapmış olan Mürvet izini kaybettirmiştir. "Mürvet, çok kurnazca hareket etti. Görüyor musun, bu ikimizin de aklına gelmemiştir. Şaduman hatıralarını toparlamaya çalışıyordu... Mürvet'in evine gittiği zaman kapı, uzun bir intizardan sonra açılmış ve hizmetçi pek aşık bir tutuklukla cevap vermişti."